

NİÇİN HÂLÂ TUTUKLULAR?

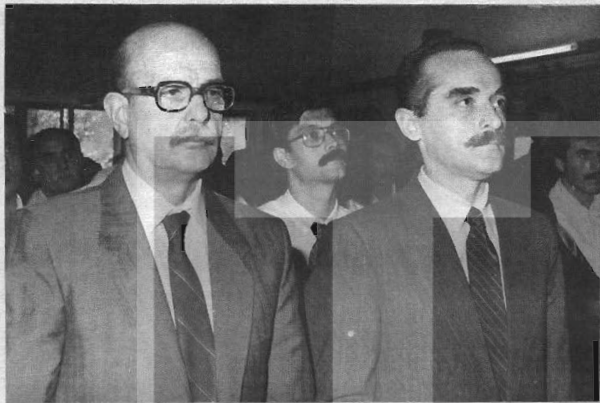
SİYASİ HABER VE YORUM GAZETESİ

24

3-16 ARALIK 1989

1500 LİRA

adımlar

141-142 ve 163'ün kaldırılması yönünde, ulusal bir mutabakat oluştu. Herkes kalkmasından yana görünüyor. ANAP'ın ikircikli tutumu, karşılaşacağı kararlılığa bağlı olarak değişecek. Parlamentodaki partiler birbirlerinden yeşil ışık bekliyorlar. Mahkemeler 141-142 davalarında boşluğa düşmüş durumdalar... 12 Eylül döneminde 141-142 nedeniyle haklarında soruşturma başlatılmış, dava açılmış, mahkum olmuş 100 bin kişi var. Binlerce politik tutuklu

ve hükümlü, aynı maddelerden ötürü cezaevlerinde tutuluyor. 141-142'den mağdur edilenlerin haklarının geri verilmesi de gerekecek... 141-142'yi aşip komünist partinin yasallığını kazanmak için iki yıl önce yurda dönen Nihat Sargın ve Haydar Kutlu ile öbür TBKP yöneticileri ise, hâlâ tutuklu. Bir mahkumiyet kararının beklenmediği bir davamın sanıkları, niçin hâlâ tutuklu bulunuyorlar?..

(Sayfa 4-7)

ALİAĞA'DA TERMİK SANTRALA HAYIR

Gencelli yöresinde yapılması düşünülen termik santrala yalnızca yöre halkı değil, bölgedeki belediye başkanları, milletvekilleri ile binlerce gönüllü ve çevreci de karşı çıkıyor. Aliağa'da binlerce kişinin katıldığı dev mitingden sonra Danıştay da termik santrala "hayır" dedi. (Sayfa 21)

► SHP'NİN BUNALIMI

SHP'de ihraçlar ve istifalar, yalnızca bu partinin bunalımlı olmakla kalmıyor. Demokrasi fikri yaralanıyor. Yenilenme: herkes için ve SHP için. (Sayfa 10)

► SENDİKAL HAKLAR İÇİN ÖĞRETMENLER GÜNÜ

24 Kasım yalnızca 12 Eylülcülerin ilan ettiği bir gün olarak mı kalacak? Sendikal Haklar İçin Öğretmenler Günü'nde, inşaat işçiliği yapan fransızca öğretmen. (Sayfa 11)

► DEMOKRATİK ALMANYA'DA DEĞİŞİM SÜRÜYOR

Sosyalist ülkelerdeki değişim rüzgârı Avrupa'nın önüne yeni sorunlar getiriyor. Gündemde olan iki Almanya'nın birleşmesi mi, yoksa eskiyle yeninin mücadelesi mi? (Sayfa 16-17)

► GİRGİR VE FIRT OPERASYONU

Oğuz Aral ve Tekin Aral, Gırgır ve Fırt dergilerinin niçin ve nasıl el değiştirdiğini değerlendirdiler. Babıali'deki paylaşım kavgaı sürüyor. (Sayfa 18-19)

Fotoğraf: Karan İnanc

Bir "ulusal mutabakat" örneği daha...

"Demokrasinin olmazsa olmaz koşulları"

Adımlar (İstanbul) - TBKP liderleri Nihat Sargın ve Haydar Kutlu'nun yurda dönişlerinin 2. yıldönümüne nedeniyle düzenlenen 13-18 Kasım "Özgürlük Haftası" etkinliklerinin sonuncusu 18 Kasım Cumartesi günü Mülkiyetler Birliği İstanbul şubasının Kurucuları lokasında gerçekleştirilen "Demokrasinin Olmazsa Olmaz Koşulları" konuşu paneli.

Örnek öncüsü 141-142-163 üzerine yapılan TV apk oturumuna hemen ardından gelmesi gerekse konuşmacıların Hüsameddin Cindiroğlu ve Nezzet Uğur'un tartışmalarına yeni boyutlar kazandıran bu paneller "ingilizlikler" savunmasında kaydedilebilir bir olay niteliğini kazandı.

Kutlu-Sargın davasının bir örneği olan yapılan tartışmaları izlemek için Türkiye'ye gelmiş bulunan Yunanistan Komünist Partisi milletvekilleri Kerkiras ve İzzetli avukat Bowden panellerde gerek TBKP'nin yaygınlaşması savunmasıyla gerekse genel olarak özgürlüklerin kazanılması, tüm politik tutukluların salıverilmesi ve Kürd halkının

baskıların tamamlanması savunmalarıyla dayanışmalarını dile getirdiler. Sosyal hukuk profesörü Kartalınç ise, "Ortak Avrupa Evi" doğrultusunda tüm Avrupa ülkelerinde hukuk sistemlerini uygulamada birliği gerektiğini, bu bağlamda Türkiye'de özgüncü ve özgürlükse teğvürlüğünü etkilemiş çağın sorunlarına ilgi gösterdiğini, SSCB'de de son dönemde bu alanda yeni gelişmeler göndürme gelmeye başladığını belirtti.

Prof. Dr. Zafer Üsküklü tarafından yönetilen konuşmacıların son paneli konuşmacıların hepisi sorulara yanıtladığı paneller, Hüsameddin Cindiroğlu daha sonra herkesin de beşimadeti içindeki apaklık, demokrasinin "evrensel standartları" ve özellikle de 141, 142 ve 163 maddelerinin bir an önce kaldırılması üzerinde durdu. Nezzet Uğur da bu maddelerin kalkmasından sonra sağ böyük sorunlar olan yeni, demokratik bir anayasa ve devlet anayasası kılıklı bir değişiklik devletin yeniden yapılandırılması işine girişilmesi gerektiğini üzerinde durdu, bu konularda önemli adımlar gördü.

Kars'ta "insan hakları ve Demokrasi" Paneli

Abdullah Kutub (Kars) - Kars İHD ve EĞİT-DER Şubeleri, 26 Kasım'da "İnsan hakları Kurucu Kuruluşlarının insan haklarını yitirdiği" nedeniyle Belediye idare salonunda "İnsan Hakları ve Demokrasi" konulu bir panel düzenlediler.

Panelde, Kars yöresinde çözülmüş baskı ve insan hakları ihlalleri dile getirildi. İHD Kars Şube Başkanı Muhammet Aksoy, İğdir Haron köyünde kurucu terörünün dayandığı boyutlara vardığını anlatarak köy kurucuları Hasan Dağ, Ali Dağ, Musa Dağ ve Mahmut Güvenerin, Murat Dağ'a yurttaş tehdidi olarak köyü terk zorlandıklarını, sonra kocasının eve bulunmamasından yararlanarak, Han-

gün' karısını çirliklik soyduların sonra evden kaçıp orda öldürdüklerini bildirdi. Aksoy da konuşurda İğdir Kocakamış'ına yapılan şikayetin konuşmacı merasim beklediklerini sözlerine ekledi.

İHD Kars Şube Sekreteri Yazar Ertaş ise Kars'ın Sarıkamış bölgesi Akkoc köyünde bir yıl önce işlenen yığılmış mahkemeye tutanaklarında sabit bulunan Yılmaz Hakkı'nın Boyuöğlen hakkında Terör İdare Kurulu'nda "terörün mahkemeye" kararının verilmiş olduğu söyledi.

Eğit-Der Kars şube başkanı Yener Kazak, tek parti döneminde yöneticilerin "bu ülkeyi komünist partiye gerekirse onu da bu kurula, başkası değil" diye düşünecekti-

İşkenceci 6 polis yargılanıyor

Adımlar(Ankara) - Gözaltına alındıkları üç kişiye işkence yaptıkları için hâkimler Ankara Yenimahalle Ağır Ceza Mahkemesi'nde dönen şikâri Ankara Emniyet Müdürlüğü 1 Şube'den 6 polis memurunu yargılamalarına 8 Kasım 1989 günü devam edildi. Eski öğretmenler Ziya Yavuz ile Ayta Ulu ve Hüseyin Çolak adı işkenceci olarak Hasan Ürel, son duruşmada Ankara emniyetindeki işkence yerinde "keşif yapılmaması" ve bu amaçla soruşturmanın genişletilmesini istedi. Sakat polisler, bu işkence karşısında görevi bitirmenlen C.Savcı 1. Şube Nezaret-hane'sinde "keşif" yapılmaması konusunda daha sonra bırakılmaması istedi. Mahkeme de bu isteğe uyarak, "Mahallinde keşif konuşumun, DGM dosyasının incelenmesinden sonra düşünülmeye" karar verdi.

Olayın Öncesi

Bağkurte 27 Ekim 1988 tarihinde gözaltına alınan Ziya Yavuz, Ayta Ulu ve Hüseyin Çolak, işkence mahkemelerinde belirlenen Yenimahalle Cumhuriyet Saraylığı'na bağırılmaları Adli Tıp Kurumu'na alındıkları 3'er günlük "iş görme" raporları da çıkıyık dilekçelerine ekleniyor. Yavuz, Ulu ve Çolak, Ankara Emniyeti'nde tutul-

dukları 15 gün içinde kendilerine değişik işkenceci uygulandıkları bildirerek, 1 Şube'de görevli komisler yardımcısı Cahit Tekin ile polis memurları Mehmet Özcan, Salih Çağlar, Memiş Çeçen, Yural

Cahit Tekin

Akan ve Bülent Ahmet Turğun'ın cezalandırılmaları istedi.

Yenimahalle C.Savcı Yarıncı'nın Bakı Cebazı tarafından hâkimler 14.2.1989 tarih ve 1989/17 sayılı iddianame ile sanık polislerin "uçukça karşı kötü muamelede bulunma suçları işledikleri" belirlenerek şöyle denildi: "Mağdurların illegal örgüte üye olmak suçundan sanık

istisnâya gözetilmesine alındıkları, gözaltında bulundukları süre zarfında sanıkların suçlarını işler ettirmek amacıyla kendilerine işkence ettikleri ve bu iddia, Adli Tıp raporu, tutanakları boyunca ile anlaşılmıyor" deniliyor.

16 Şubat 1989 tarihinde bu yaza Ankara Yenimahalle Ağır Ceza Mahkemesi'nde, Türk Ceza Yasası'nın 243 maddesi uyarınca 5'er yıl hapis ile cezalandırılan polisler, önce konuşu kişilere işkence ve kö-18 muamelede bulunmadıkları önce idarece, dinlenen kişi tutanaklar, işkence olgusuna doğrultuldu.

Tutandıran Ergin Öztel, 16 Haziran günü duruşmada verdiği ifade, olay tarihinde kendisinin de Ankara Emniyeti 1 Şube Müdürlüğü'nde görevli olduğu muamele belirlenerek şöyle dedi: "Ziya ile yanyana işkenceci olarak duruyorduk. Kalkalark bir görevli garibunsa Ziya'ya dayak atıldıkça sıkıştım. Kılıfı ediyorduk. Benim de gözlemlerim vardı. Gürültüden, Ziya'nın yere düşüşünden anladım. Ziya iniyordu."

"İşkenceci polisler davası", 21 Aralık 1989 tarihinde ereldi. Bu duruşmada Av.Hasan Örelin izlemi kabul edildi, 1 Şube Nezaret-hane'sinde de işkence yerlerinde ilk kez mahkeme gözetiminde "keşif" yapılmış olacak. 2

İzmir'de "yeni bir birlik kültürü" için çağrı

"Soylular" başlığıyla yapılan çağrının sonra, İstan-bul Kurucuları toplantısına oluşan birlik tartışması platformu İzmir'den de bir katkı geldi. Bir-ya gelen İzmirli soylularlar de ortak bir çağrı yaptılar. İzmir'den ya-

plan çağrı ve yürütülen ortak girişimler, marksist solun birliği sürecinde değeri kasklar olarak ortaya çıkıyor.

"Bir yapıda imzaları bulunan soylularlar: Ülkemizdeki nesnel koşulların da zorladığı birlik eğilimlerini, çeşitli biçimler altında ve çeşitli bölgelerde dergilerinden gerçekleştiriliyor ve bu eğilime iradi bir işkence kazandırılması zorunlu olmaktadır. Böyle bir süreç nesnel koşulları uyuşturuyor. İşkenceci, teorik üretime, soylularlar insan ideolojik birlik ve netliği geliştirmesine, yeni bir güven, anlayış ve terörün ortadan alınmasına da katkı de bulunacaktır.

YENİ ÇIKTI

KIRMIZI GÜL VE KASKET

Zihni Akdoğan

Alaattin Taş'a tahliye

Adamlar (İstanbul) - Türkiye Komünist Partisi ve Barış Derneği

İyeci olmakta, İstanbul 5 Ağır Ceza Mahkemesi'nde tutuklu olarak yargılanan Alaattin Taş, 28 Kasım günü duruşmada tahliye edildi.

12 Eylül'den sonra yurtdışına çıkmak zorunda kalan ve geçimini 22 Eylül'de yurda dönen Alaattin Taş'ın iddiası öne sürülen 141 ve 142 maddelerin kapsamaındaki suçların görev alanı dışında olduğunu belirten 5 Ağır Ceza Mahkemesi, tahliye kararıyla birlikte görevsizlik kararı da verdi. Mahkeme, Alaattin Taş hakkında iddianın İstanbul DGM'ye gideceği.

Taş duruşmada yargıci suyun-

masında, daha önce hazırlık soruşturması sırasında ifadelerini sürdürerek, 141 ve 142 maddelerin kapsamı dışında olduğunu belirttikten sonra, kendisinin, İGD yöneticisi olmaması, TKP ile örgütsel ilişkisi olmadığını, ancak TBKP'nin İyeci bulunduguna vurguladı.

Öte yandan, 22 Eylül'de yurda dönen TBKP MK üyeleri Mehmet Boztaş, Ahmet Karaman ve Şeref Yıldız hakkında da Ankara DGM görevsizlik kararı verdi. Tutuklu olarak yargılanan Boztaş, Karaman ve Yıldız hakkında açılan dava, İstanbul DGM'de görülecek.

Adana'daki panelde cevap aranan soru: SHP nereye gidiyor?

Adamlar (Adana) - 19 Kasım 1989 günü Sosyal Demokrat Dergisi'nin Adana temsilciliği tarafından düzenlenen 'Türkiye'de Sosyal Demokrasi Sorunları ve Çözümleri'

Yolların' konulu panel SHP parti medyası üyeleri Aydın Güven Gürkan, Cüneyt Canver, Ertuğrul Günyay, İstanbul'da bulunan Erkan Karakaş konuşmacı olarak katıldılar.

Panelin ilgi noktası 18 Kasım 1989 günü SHP'den ihraç edilen yedi milletvekili ve SHP merkez yönetiminin izlediği politikaların eleştirisi oldu.

SHP Adana milletvekili Cüneyt Canver, konuşmasında "Burada anlayışım ki yedilerin ihraçı önceden düşünüldüğü gibi SHP'den Kürt politikalarını ihraçıya yönelik bir tavırdır." dedi. Ertuğrul Günyay ise, SHP merkez yönetiminin TUSİAD'a gidecek ANAP'ın beceremediğini bir daha iyi yaparız demek galifine düşüldüğünü söyledi. 23

İdamlara hayır!

Tutuklu ve Hükümdüri Yakınları Yardımlaşma Derneği (TAYAD) 'İDAMLARA HAYIR!' 1' adlı bir broşür yayınladı.

Bülbülce Cihan Sengerli'nin idam cezasıyla ilgili hakkındaki yasa tasarruflarını eleştiriyor ve yasa tasarruflarıyla idamlaştıran. 'Siyasi terörün önlenmesi olarak idamın saklıda çözüm değil, çözüm değildir. Yürürlükteki uygulamaların değişik biçimlere devam ettirilmesi, kimileri asrık öldürülmesi,

kimileri asrıkarak öldürülmesi' tartışmalarının noktasıdır bir yere de." 23

İngiltere Adamlar okurlarının örnek bir dayanışması

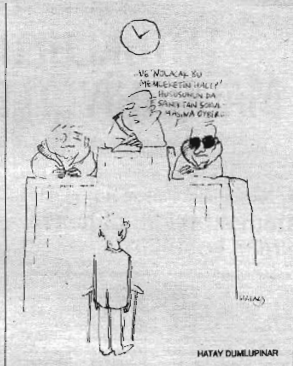
Artık kendi dizgi olanaklarımızla çıkıyoruz

Gazetemiz Türkiye başında önemli bir yer tutuyor. Bu elbette en başta onun okuyucularıyla yapıldığı düşününce ve prestijli ülkemizin toplumsal, kültürel ve siyasi yaşamındaki yerinden kaynaklanıyor.

Adamlar'ın bu süslülüğü sürdürülmektedir, bunu her geçen gün daha iyi yapabilmesinde en önemli etken o okurların sahip çıkma oranı ve bu sahiplenmenin bütün biçimleriyle artarak sürmesidir.

Bu sahiplenmenin bir biçimi gazetemizin içeriğine sürekli, etkin katkıda bulunmak, gövdesi yazarak, gövdesi mailatlaştırmak. Bir diğer biçimi ise maddi olarak sahip çıkmak, düzenli olarak, abone olmak ve böylece gazetemizin sahiplenme kaynağı da sürekli artmasını katkısız bulmaktır.

Bu olanak gazetemiz okurlarının-

Mehmet Ertürk sorguda öldü

Adamlar (Diyarbakır) - Martin'e bağlı Cüre ögesinde 17 Kasım gecesi ölen yim ve polis ekleptirince evinden alınıp götürülen Mehmet Ertürk 20 Kasım günü polisler tarafından Şırnak Belediye'sine gönderilmiş için teslim edildi.

Polis ve özel tim tarafından evinden alınarak götürülen Mehmet Ertürk bir hafta boyunca hiçbir haber alınmadı. Kardeşi Sadık Ertürk ve eşi Fatma Ertürk'ün soruşturmasına hiç bir

cevap verilmedi. Ancak gözaltına alınmadan bir hafta sonra Ertürk'ün Şırnak Belediye'sine gönderilmiş olduğu ortaya çıktı.

Polisin evinden aldığı bir insanın ölümünü kimseyle ilgili bilemeyeceği teslim etmesinin, işkence izlerini ortadan kaldırması için hapus edilmesini istedi. Ancak başka bir şey olmadığında söyleyen Fatma ve Sadık Ertürk, stopajı yaptıkları için suçlu, ayrıca olayla ilgilenmeleri için İHD Diyarbakır Şubesi'ne birer dilekçe başvurdu. 23

tasında bir adım daha istatibölüyor. Kendilerine sonuza teşekkür ediyoruz.

Dileğimiz, daha ileriye doğru, yeni yeni adamlar için, okur gazete ile ele yürütmeyi sürdürülmek. 23

ADIMLAR

Ordu'da "Özgürlükler Haftası"

Adamlar (Ordu) - İHD Ordu şubesi Aralık ayında "Demokratik Hukuk ve Özgürlükler Haftası" düzenliyor. Çeşitli sanat etkinlikleri yanı sıra, söyleşi ve panelleri de kapsayarak olan haftanın hazırlıkları sürüyor.

İHD Ordu şube sekreteri Bahattin Kılıç bir basın açıklamasıyla

etkinliklerini bu hafta ayırdı. Kılıç açıklamasında, "Berlin Duvarı'nın yıkıldığı, dünyanın yeni şekillenmesi içinde ötekileşmeyi yasak davranışları hala ayakta durman utancı veriliyor. TCK'nın 141-142-143 maddelerinin fikir imanc ve örgütlenmesi özgürlüğünün önüne geçirilmesi bir demokrasi ayırıcıdır. 23

İDAMLARA HAYIR!!

İDAMLARA HAYIR!!

İDAMLARA HAYIR!!

Cindoruk "tam demokrasi" üstüne partisinin görüşlerini anlattı

"BİZ TÜRKİYE'DE KOMÜNİST PARTİSİNİN KURULMASINI İSTİYORUZ"

Adınlar (İç Politika Servisi) - 18 Kasım 1989 Cumartesi günü Milliyetli-ler Birliği İstanbul Bölgesi Lokantada yapılan "Demokrasinin Olması Olmaz Kayılları" panelinde DYP eski genel başkanı Hüsamettin Cindoruk partisinin "sürekli ve tam bir demokrasi" konusunda son zamanlarda geliştirdiği düşünceleri anlattı. Türkiye siyasi yapısına öncelikli olarak bir anlam "yeni çizgi" üzerine açık tutum bu konuşmanın geniş bir örtünü içinde okunması uygun olur.

Yeni bir politik kültür

Deni burada sıkıntıya sokan, bir

Türk politikasının liberal demokrasiyi savunmasındaki zorluklar. O nedenle zaman zaman istediği de yapılmamış. Değerli meclisliyle ve meclisler dışı ortamda konuşulan politikacıların arasında bulunmakta fevkalade bir rahatlık ve Türkiye'nin geleceği bakımından da büyük bir ümit görüyorum.

Türkiye'miz 8-9 yıl evvel böyle bir toplantıyı yapmasını somut bir başarı olarak düşünüyorum. Türk politikasının ve siyaseti düştür. İstediğimiz her şeyi düşünürken bir ortak bir zafere sahip.

Liberal demokrasi bir tasarruf kurum - işçiyi yok liberal demokrasinin. Liberal demokrasi bir metod, işçiyi hafiften teblih ettiği bir yöntem. Dura-

dan bir sosyal demokrat iktidar da çıkarabilir, bir komünist, marksist iktidar da çıkarabilir, buradan bir liberal ekonomiye ulaşarak iktidar da çıkarabilir. Karar halkın elindedir.

Diyince belli bizim halk demokrasinin tecrübesi bakımından istatistiksel olarak dirençli bir millet pek az var. Demokrasiye geçmek sığırın bükme kadar kolay. Demokrasiye bir diğer kez geçtik. Mesleki demokrasiye geçmek değil, mesleki demokrasiyi sürdürmek, sürekli demokrasiyi karmak. ...

Amaç sürekli demokrasi

Nedir sürekli demokrasi? Sürekli bir parlamenta -bir fermar gibi açılır, kapanır parlamenta değil. Sürekli o

parlamentonun unvanları olan, çeşitli konularla ilgilenen temsil edici, kapalı olmayan, sürekli siyasi partiler. Ve yargı, adliye, bakanlar ve diğer yargı; kanunların uygulanmasını gözetmekle ilgilidir ve tartışılabilir bir kararlar alır.

Sonra, katilim, halkın katılımı, yalın ve sade vatandaşlar sistemi katar. Kilde haberleşme araçlarının birleşmesi sürekli düşüncelerle açık olması, kitle haberleşme araçlarının bilgi edinme hakkı ve hürriyetinin bütün vatandaşlara sağlanması. Devletler TV, radyo gibi araçları kullanarak insanı ya da çok kanalları açmasını sağlıyor.

Bir parti olarak muhalefetin üç konuda meclis hakları sahip olmasını istiyor: siyasal rejime muhalefet, socio-ekonomik düzene muhalefet, hükümetin yönetimine yönelik muhalefet. Sadece rejimin adını muhalefetini kurmak değil.

Bir parlamenter olmadıkça, bir senatada olmadıkça, bir devlette olmadıkça, bir basın olmadıkça, bir radyo ve televizyon olmadıkça.

'Konsensus'a dayalı bir anayasa

Sürekli bir anayasa koymayoruz. Ve anayasayı yapmıyoruz. Bir süre anayasayı yapmadığımız için, militarist

her anayasayı yaptıkları için, askerler anayasayı yaptıkları için ilke büyük anketler çıkıyor geliyor. Halkın bir anayasayı yapmasını sağlamak da demokratik bir kurumun da büyük temennisi olacaktır.

Bir anayasayı sadece bir yasal güç olarak da saymıyoruz, bir toplumsal uyum sağlamanın aracı olarak görüyoruz. Temelinde uyum ve anlaşma olan bir anayasa nasıl yapılabilir, bütün demokrasilerin birer bulgusunu düşünmek gerekiyor.

Anayasa bir gün yasalar, her gün yapıyor. Değişen, gelişen toplumun bütün ihtiyaçlarını karşılayabilmek için bir anayasayı ancak halkların tümünün görüşüne dayanarak bir "konsensus" sağlanabilir.

Eğer bunlar olursa ortaya ne çıkar? Ortaya, yitirilir, çok Yunan dan buyan için bir düşüncem, demokrasinin sistemin başarıları istemiyor ortaya çıkar. Ve bir süre sonra ortaya çıkar. Çok önemli bir olay.

Bütün diktatörlükler son vermek için önceki süre topluma ortaya çıkaracak gerekir.

Demokrasiyi bir gün ahenkçilikle de sağlanabilir. Demokrasinin bir kültürü vardır. Halkın demokrasinin varlığını görmek için önceki süre topluma ortaya çıkaracak gerekir.

141-142 konusunda özgeçirli

Şimdi bir buradaki komünist meclislerin bir görüşe varmış istiyoruz. Çok yakında Türkiye'de 141, 142, baka 163 maddeler kalkacaktır. Geçtiğimiz aydağın (demokrasinin) kaynağı bu. Bir Türk sisteminin, demokrasinin müesseselerinden sonraki en büyük aybattır.

Biz 121, 141, 142, 163 maddelerinin kaldırılmasını istiyoruz. Ve Türkiye'de komünist partinin kurulmasını istiyoruz. Ve Türkiye'de komünist parti -70 yıldır vardır, yalın bir partiye -demokrasiye karşıdır. Hatta on bir parti da ilave olabilir. Komünist partinin ilk seçime de yetimeldir, seçime de katılmalıdır.

Demokratik bir Kürt hareketine destek

Bir etnikte farklılığı demokrasinin en büyük halkın (insanın) özgürlüğüdür.

Kürt meselesinde karışmadık sorun vardır.

Kimse ne hakta vardır -ve bu o hakların bir kısmı da teblih edilmiştir, neye kadar verilebilir (demokrasiye) o sığınmaz. Nasıl verilebilir (demokrasiye) Kürtlerin Kürtleri'ne destek, silahlar arma, Doğu Türk Partisi'ne destek olmalı. Üstüne Türkiye'de demokrasinin savunması herkesin bu meselede görüşüne elden geleni yapmalıdır.

Demokrasiyi müesseselerden beklemezsiniz bir siyasi düğün ya da parti düğününe karşı Doğu Türk Partisi'ne elden geleni yapmalıdır.

TRT Hakkında Nusret Demiral soruşturması...

TUTUKLAMA TEKELİNDEN YOKSUN KALMANIN TEDİRİĞİ:

Adınlar (İstanbul) - 141-142 ve 163. maddelerin kaldırılması konusunda gündemi bir anda husulandıran "Düşünce ve İnanç Hürriyeti" konulu açık oturum nedeniyle, DGM tarafından açılan soruşturması ilginç yön. TRT Haber Dairesi'nin masasında geçti.

Bilindiği gibi, SHP, DYP, ANAP temsilcileri ile Prof. Dr. Üstün Ergüder'in katıldığı açılışta, 141-142 ve 163. maddelerin kaldırılması yönündeki muhaberatların ortaya konulması, hemen eritildi. İlk aşamada yoğun bir tartışma başlamıştı. İlk kez ulusal ölçekli bir muhaberat neden olan açılışta, DGM Savcısı Nusret Demiral'a göre, sürmekte olan davalar etkileyecek niteliktedir. Nusret Demiral'ın bu görüşünde yalnız başına kalması bu yönünde, TRT Haber Dairesi Başkanı Ceyhan Bayraktar 28 Kasım günü DGM'de ifadesini verdi bile.

Edinilen bilgilere göre, Savcılık Anayasa'nın 138. maddesinde yer alan "...tarihiye ve teklifi bulunamaz..." hükmü ile, aynı yasalarda ki benzer maddelerin ihlali nedeniyle soruşturma açtı. Nusret Demiral, 141, 142, 163. maddelerin kaldırılma olasılığı davalara vardır. Bu yayın bu davalara ve mahkemelere teklifi etkili taşınmaktadır, diyor.

Tebii bütün bir 12 Eylül dönemi boyunca DSK, TÖK-DEK, Barış derneği, TKP, TP, TSP, Derinler ve bu davalar için dönemin

cumhurbaşkanı Evren'den başlayarak, pek çok devlet yetkilisi tarafından yapılan açıklamalar gözden geçiriliyor.

Ote yandan, DGM Savcılığı'nın anlayışıyla, basında yer alan hiçbir

koma (hayali) illüstrasyon falıha kadar düşündürmek ki, bu kapsama girmez. Bu anlayışa göre, 141-142 ve 163. konusuna yeni yazı yazıp görüş bildiren herkesin, soruşturulması gerekecektir...

Ankara Barosu Başkanı Prof. Erzan Erzurumluğlu

"BU AYIBI TAŞIYAMAYIZ"

Ankara DGM Savcılığı'nın soruşturması karar hakkında görüşlerini bapırdığımız, Ankara Barosu Başkanı Prof. Erzan Erzurumluğlu, şunları söyledi:

"DGM Savcılığının bu tutumuna olumlu bakmak mümkün değildir. Geçmişte olduğu gibi, bu davalara ilişkin olarak davalara etkileyecek olanaklar diye bir yan vardır; ancak TRT'deki soruşturmada herhangi bir dava hedefi alınmaz değildir. DGM'de görülen

bir davranış söz edilmemistir.

Savcılığın mantığı esas alınmaz, hiçbir yasa maddesinin değiştirilmesi istenmez, tartışılmaz. Zira bunların ilgili hükümlerle aynı dava mutlakla var olur. DGM'de görülen herhangi bir dava konu edilmeydi, bir derede haklı olmalıdır. Sosyal, ekonomik, teknolojik alanlardaki değişiklikler, hukukun da değişiklikleri gündeme getirir. Bunlara gözümüzü kaparsak görüşümüz olur.

Eski Cumhuriyet Savcısı Veli Devecioğlu

"DGM SAVCILILIĞI KİMSEDEN HESAP SORMAK DÜMDEKİNDEN DEĞİLDİR"

Eski Cumhuriyet Savcısı ve Coza İnfaz İşleri Genel Müdürü, Ankara Barosu avukatlarından Veli Devecioğlu, Nusret Demiral soruşturmasını şöyle değerlendirdi: "Ben, TRT'nin gündemdeki açılışını izliyorum. Ama üzerini gözlemliyorum. Dolayısıyla, TRT'nin iktidar yanını, tarafsız, centil, tekousu, mazime yayın ge-

leneklerine göre, heri sayılabilecek, güncel, canlı ilgi çekici bir yayın."

Açık oturumun konusu, somut olarak ya da bu dava değil, düşünceler ve sorun doğal uzantısı olan düşünce ve hak ve özgürlük gibi, insanın en temel haklarını sa-yan 141, 142, maddeler, Teplama-yan açılan bu açılış maddelerin

kaldırılması gereğini dile getirmek, mahkemelerin verdiğimiz hükümleri etkilemek" anlamına geliyor. Yasaların yasaklığı budur.

Ankara DGM Savcılığı, halen bu maddelerin uygulanması. Sargın ve Kurul'u kendi birliği dahilinde (ki önceki yasaların) hesabını vermeden, kimden hesap sormak durumunda değildir."

Bir Öğretmenler Günü Kutlandı!

**1402'LİK FRANSIZCA ÖĞRETMENİ,
ŞİMDİ İNŞAAT İŞÇİSİ!**

24 Kasım'da "Öğretmenler Günü" kutlandı! Törenlerde, toplantılarda öğretmenlik mesleğiğe önem yüceltildi, öğretmenler göklerine çıkarıldı. Kendisi de öğretmen kökenli olan Millî Eğitim Bakanı Aysel Akpol, bir törende konuşurken gözyaşlarını tutamadı; gazetelerin yazdığını göre "Tüm aklımda, hem ağıltı." Oysa, yıllardan beri kıyan, enilen, acı çektiğini öğretmenlerinin böylece duygusal gösterilerle değil, çok vevdi ve somut çözümlere geçeklerini var.

24 Kasım Öğretmenler Günü
doğulayışa pek dokunaksı demeler
veren yetkililere, "1402'lik" bir
öğretmene yaptığımız ziyaret
anıyor. 1952 Eylül 1968'den
önce Çuk. Yüksek Öğretmen Oku-
lu Fransızca Bölümü'nde öğre-
tmen olan Abdülkadir Yerlikaya,
Ankara Şekyönerim komutanı
(şimdi ANAP Millvcelik) Ra-
şid'un emrıyla görevden uzak-
laştırıldı. Bu süre içinde birkaç kez
de görülmüş ancak içkenceden
gıncıldı. Halen inşaatlarla işgile
göçimini sağladığı çalınan Yerli-
kaya'ya, EĞİT-DER geçen yıl "1402-
lik Plaketi" verildi. Abdülkadir
Yerlikaya ile Ankara Borsu Ha-
ber Yönermenimiz Aslıla Ağıt ko-
nuştu.

- Sayın Yertikaya, neden siz
siz edültüne alırvorunuz?

[illegible]

-Bu anlaşılmaz olaylar ne zaman oldu?

Yerlikaya: Ben, ilk olarak 2 Şubat 1985'te gıralıma alındım. AL'daki işkenciler, Marmak Cezaevi, yargılamalar dediken, beraat ettim. Ama, peşimi bırakmadılar. Örneğin, en son 4 Ocak 1988 atıldım.

bir ibarət üzərincə polidifer evinə baxı-
n. "402"tik bir ağacınəminə baxı-
nə bəhənnər? Bəl bəl kıləs... Bəni
atp. 1 Şəbəyē gərdüdlər. Bəlki i-
ki kədər əgər gəpədi əmə, tən-
də əyni əndemokrətik bəşkilər
kərp kərpəydim. Buz bizi tək
bir həcərə 21 saat kəvəndi. Bir
sürü həkəre uğradı. Rütə bən-
lar, iləri bir ağacınəminə oğdu-
ğın gəlir bəşmə. Bu, əgər bəy-
ləyər. Sən səkilən bir işpənəy-
gildip iləhə bəşkiləyər. Polidifer
de gəlp evini əşkilər, kəlpəmə-
təlin əşkiləyər. Çəvəre, kompə-
nə kərp "şəşkil kəp" kəşmə-
nə dütərləyər. 1 Şəbəyē bir
sürü əyid etkilən sənə, "şəşkil-
tik əldə, hədi gət" dütər.

- Göreve dönmek için başvuru-
nuz oldu mu?

Yerlişaya: Evet, Süryöncinin kalkıştan sonra gerekli yerlere bapırdım. Ne yazık ki hâlâ göre-
ve dönemiş değdim. 9 yıldır, in-
şaat içiçliğı de dahil, yuşuğum işle-
rin sayısını den de unuttum. An-
cık, gururla söyleyebilirim: Onuru-
ma korudum, korumaya de karar-
lıyım. Hiç bir güç-beni açlıkla ter-
meye edemez. Bizde her yerde "çel-
maye yasaklıdır. Çalışmazlar insan-
ları açlıkla "yola getirme"nin ne ka-
dar gaddarca, ne kadar hunharca
bir yöntem olduğu aklı...

KISACA

Milletimizi Sevmiyorlar

Özcan Keskeç

24 Kasım, "Öğretmenler Günü". Başlayan hafta da öğretmenler haftası.

Ankara Bakanlıklar'da, Milli Eğitim Bakanlığı. Binanın dış yüzü, bayraklarla, Atatürk resimleri ve dövizlerle süslenmiş. Önünden geçenler, dövizlerde yazılı olanları okuyorlar. Birisinde de şunlar yazılı: "Öğretmenler, sizci sevmek milletimizi sevmektir."

Millî Eğitim Bakanı Avni Akyol, eğitilmiyor. Öğretmenlerin haline mi? Sanmıyorum. "Öğretmene atılan kurşun kurşun vatanı, beyrağı, başmizanağı değil kurşun" olduğunu söylüyor. Eğitilmiyor. Şehit öğretmen yakınlara 20'şer milyarlık banka cüzdanı verilmek eğitilmiyor. Şehitler arasında içimden geçen öğretmen yok. Allahı gıcındıremediği için kendisini yakan öğretmen yok. Ölmeden 'şehitlik' mertebisini çıkatan hakettiği öğretmen ile, hic yok.

Bakan ölümlere ağlıyor. Ölümlere ağlanırsa...

25 Kasım 1982 akşamı, başta büyük kentler olmak üzere, Türkiye'nin pekçok yerinde öğretmenler toplu yemekler düzenlenerek 24 Kasım'ı kutuyorlar. Okul idareleri örgütüyor bu yemekleri. Öğretmenler bu tür yemeklerde emekli olmuş arkadaşlarını uğurluyorlar. Bunlara katılan öğretmen sayısı azımsanmayacak durumda. Yemek ücretini borçlanıyorlar, katılıyorlar.

Bunlarda öğretmenler var, "öğretmen örgütçüleri" yok.

Türkiye'de 1980 programına göre, 394.482 öğretmen var. Ülkemizin sayıca en büyük meslek gruplarından başlıcası öğretmenler.

lanmayan, daha doğrusu yasaldan tek ülkenin öğretmenlerinin, sendika hakkı bulunmayan altı ülkeden birisinin öğretmenlerinin yanı sıra, yabın, ikâlerinde öskip zmanının mücadelesi için, bir Öğretmenler Günü'nü daha geride bırakıyorlar. "Sendika Hakları İçin Öğretmenler Günü" ilan ederek 24 Kasım'ı

Öğretmenlerin, mesleki yeteneklerinden ücretlerine, çağdaş öğretmen olma istemlerinden eğitimin çağdaşlaşmasına ve demokratikleşmesine değin uzanan zindeki sorunlarını aynı sını anılatmaya gerek yok.

Bu sorunun çözümünün kablının sağlanmasından, kablın demirinin gelip kablının geçmesine kadar da yok. Sendikamızın bunu sağlayacak temel kurumsallaştırmadan başlamak olmalıdır da kusura bakmayın.

Öğretmenin kitlesel olarak, bu mücadelenin içinde nasıl var olacağına, Öğretmen hareketinin ger-

çok anlamıyla yitilmesinde.
* * *

Bekmeyen sit, Bekan'ın aşılamasına. Bekmeyen siz, 'sevgili öğretmenim' nutuklarına. Bunlar milleti sevmiyorlar. Çünkü öğretmeni sevmiyorlar. Bunu da cövizlerde söylüyorlar.

Ama, öğretmeninin olduğu her yerde olmaya bakılmaz. Hangi amaçla getirilirse getirilmiş olsun, 24 Kasım'da, öğretmen evlerini de 'öğretmenin' yapmanın yolları bulunmalı. Siyasal, dinsel, felsefi inanç ne olursa olsun, öğretmen olma ortak paydasını birlikte olmanın tek dayanağı kurmalı.

Öğretmenlerin millî sevdğine kuşku yok ama öğretmenlerin kendilerini sevmesinin üzerinde daha bir durulmalıdır. Öğretmenler kendilerini sevmeyi, daha çok sevmeyi bilmelidirler.

Öğretmenlerin 24 Kasım'ı

SENDİKAL HAKLAR İÇİN ÖĞRETMENLER GÜNÜ

Adımlar (Ankara) - Eğitimci-ler Derneği (EĞİT-DER), Türki-ye'de "Öğretmenler Günü" olarak kutlanmakta olan 24 Kasım'ı, "Sendi-kal Haklar İçin Öğretmenler Günü" ilan etti.

EĞİT-DER Genel Sekreteri Kenan Gargülü, 24 Kasım günü yaptığı açıklamada, "Öğretmenlerin sorunlarını gözüm bulmak yerine, onlara bir gülümseme, sorunlarını ilettiler kapamak oldu" vurguladı. "Grevli, toplu sözleşmeli sendika hakkının, galeyanın en temel hakkı olduğu"na" da değinen Gargülü, gün geçtikçe daha fazla ücretli nedeniyle, öğretmenlerin pazar yerlerinde seyyar satıcılık yapmak zorunda kaldıklarını kaydetti.

Kenan Gargulu, açıklamasında
tüzeti bu görüşlere yer verdi:
"BĞİT-DER olarak bu 24 Kü-

sim'i, "SENDİKAL HAKLAR
İÇİN ÖĞRETMENLER GÜNÜ"
ilan ediyoruz.

- Ülkemizin dünyada öğretmeni sendikası olmayan 6 ülkeden biridir.

- Ülkemiz dünyada öğretmenlerin dernek kurma hakkının olmadığı tek ülkedir.

- Öğretmenlik mesleği dünya-
nın hiç bir ülkesinde bu denli yo-
ğun baskı altında ve zor koşullarda
varılmamaktadır.

Bugün öğretmenlik mesleğinin en zor koşullarda yapıldığı ülkelerden biriyiz. Ülkede yaşanan hayat pahalılığı ve onun karşısında, reel olarak gün geçtikçe düşen ücretler nedeniyle öğretmenlik mesleği ikinci iş durumuna gelmiştir. Birçok arkadaşımız pazar yerlerinde poşet satmaktadır, patates satmaktadır, simi satmaktadır.

Daha birkaç ay önce 17 yıldır Mustafa Gençer öğretmenimiz ciğer satmak için gittiği hastanadan önce yaşamını yitirmişti. Daha birkaç hafta önce Ankara'nın göbeğindeki bir okulda görev yapan Öğretmenimiz Sakı Yazar Kemal'in, Orhan Kemal'in kitaplarını okutukları için sürgün edilmişlerdi. Okudukları gazetele neredenliye öğretmenini sorgulaması citrei güterebilen önde yenicilerde doldurulmuş okullarımız. Bu tabloyu binnerle birlikte penistirmek olası.

Grevli toplu sözleşmeli sendika hakları, çalışan insanın insan olmasından kaynaklanan en temel haklardır. **SGİT-DER** olarak, önce insanlığımızta, sonra meslekiyel onurumuza sahip çıkmamız bilinciyle bu 24 Kasım'ı "Sendikalar Hakları İçin Öğretmenler Günü" ilan ediyoruz."

Meşru kitle mücadelesi çizgisinde sendikal birlik

TÜRK-İŞ GENEL KURULU'NA SAFLAŞMA

Yıldırım Koç

Sendikalar günümüzde genellikle diizen-içi örgütlenmelerdir. Diizenin oyun kuralları içinde oynarlar. Ama aynı zamanda oyun kuralları da işçi sınıfı veya en azından sınıf belirlenmesini lehine değiştirmeye çalışırlar.

Kapitalizm, sendikaları tahammül etmek zorunda kalmıyor. Ekonomik bütümleri dönmederinde sendikalar karşı daha hoşgörülüdür. Artan emek üretkenliğinin ürünlerinin bir bölümünü işçilere verebilir. Bu nedenle, sendikalar (genel kural olarak) ekonomik bütümleri dönmederinde işçi hak ve özgürlükleri açısından yeni mevziler kazanabilirler. Diğer bir deyişle, diizen-içi birer örgüt olan sendikalar, diizenin olanaklarını artışı dönmederinde saldıran politikaları ister. İşverenin kontrol altında tutmak olan sendikaların da, sınıfın kendi özgü-

Sendikaların dar meslek veya tabaka çıkarlarını aşip, sınıfın bütününün çıkarlarını savunması için son derece uygun koşullar vardır. Sınıfın oldukça geniş kesimleri kitle mücadelesine hazırdır.

ne güvenli tutmasını amaçlayan sendikaların da genel politikası budur.

Ekonomik bütümleri dönmederinde ise durum değişir ve sendikaların politikalarında daha açık bir farklılaşma ortaya çıkar. Bunların kasa süreyle ve kayıplar azsa, kapitalist diizeni koruyan sendikalar beyelerine "bunalmısalatın" politikaları özerir. Sermayedar sınıf, geçmiş dönemde işçilerin daha etkileri kazanmaları geri almayı başlar.

Kapitalizme karşı olanların yönünde bulunduğu sendikaların ise sermayenin saldırısına karşı geniş cephele oluşturmaya ve eski dönem kazanımlarını korumaya çalışır.

Bunalmın kısa süreli ve kayıplar az olduğu dönemlerde, sendikacılık sınıklar gündeme gelebilir.

Bunalmın uzadığı ve kayıpların boyutlarını büyüdüğü koşullarda ise, kapitalizmi savunan sendikaların işçiler üzerindeki etkileri iyice azalır. Sendikacılar da, işçilerin zorlamasıyla, sermayedar sınıfın saldırısına karşı daha etkili mücadele yollarına başvurma eğilimine girerler. Böylece, kapitalizme karşı olan sendikacılar, kapitalizmi savunan ama kapitalizmin saldırısına karşı mücadele etmek zorunda kalan sendikalar arasında geniş sendikal cephele oluşur.

Bugün dünyada kapitalizm yeniden yapılandırma sürecindedir. 1970'li yılların ekonomik bunalmına da önemli ölçüde aşınma berrir. Gelirleri kapitalist sınıflardaki sendikacılık hareketinin kayıplarını geri almasına ve yeni mevziler kazanmasına için yeni adımlara girmesi beklenmektedir.

Türkiye'de ekonomik bunalm ve sendikal politika

Türkiye'de ise ekonomik bunalm sürüyor ve daha da derinleşmeye başlamış. Sınıflar bunalmın da gündemde.

Türkiye'de işçilerin hak kayıplarına (1971-1973 dönemindeki gibi) ve kasa süreli saldırıya, kapitalizme karşı bir bilinçle sahip olmayan kitlelerle önemli bir hareketlenme olmadı. Kayıplar çok, süre uzun oldu. Nitekim bu kendliliğin hareketlenme ancak 1987 ve 1988 yıllarında yaygınlaştığı ve 1989 yılında

kızıştırdığı.

Bugün kapitalizmi savunan sendikaların bile, kendi beyelerine hakim edilebilirliği için, mücadeleyi kabulkenken başka çıkar yolları kalmamıştır.

Örnekte bugün sendikaların sermayedar sınıfı karşı politikası "barış" olmamalıdır. Karabük Demir-Çelik grevi arasında diizenlen bir mücadele bir işçinin tapışığı punkarta, "emek yoksa barış da yok" yazıyordu. Kitleler emeklerinin değerini yüksekliğini gösterdik. Böylelikle işçilerin bir emekle ve yoksulluğu örgütlenmelerle "barış" yapıldı.

Bugün Türkiye'de sınıflar değeri işçilerin bir hükümet ve yalın mediate katımı bir çoğunluğu dayamlar seçmiş bir Cumhuriyetçi parti. Sınıflar diizeni yazıyor. Halkın sınıflar cephesinde diizenlen bir ortak bolumaktadır.

Uzun süreli büyük hak kayıplarına ise halkın sınıflar cephesindeki çukuk aynı anda ortaya çıkıyor. Gündeme meşru kitle mücadelesi çizgisinde sendikal birlik gelmektedir.

Meşru kitle mücadelesi çizgisinde birlik zorunludur

Sermayenin saldırısı hala sürmektedir. İşçi sınıfının en geniş kesimleri ilk kez anaristlikten önceki ve emek farklılıklarına aşarak sınıf mücadelesine girmektedir. İşçi sınıfı sınıflarında birlik sağlanmaktadır. Sendikaların da bu anlayışa sahip çıkıp, sermayeye karşı birliktir savunmaları ve örgütlenmeleri zorunludur.

Türkiye'de sermayedar sınıf ekonomik bunalmı almamıştır. Eğer Türkiye'de 24 Ocak ve 12 Eylül sonrasında önemli bir yapsal değişim ve diizenin ertisi sağlanmasaydı, yaratan yeni artışı birliktir bir bir süreç içinde yayılması ve 12 Eylül sonrasında kayıpların zaman zaman içinde geri vermesi tartışılabilir.

Amma Türkiye sermaye sınıfı 12 Eylül sonrasında kendisi yeni koşullara göre yenileyecektir. Bu koşullarda, işçi sınıfının ve sendikaların 12 Eylül döneminde kayıplarını geri edilebilirliği tek yönlü, mücadeleden çekmekten, Bu zorunluluğu yalınlaştırmak politikalarına karşı olanlar değil, kapitalizmi savunan sendikacılar da anlaş-

malıdır.

Birlikte mücadele kitleleşmek zorundadır ve kitleleşmek olmaksızın olamazlar. Kitleleşmek 1989 eyerlerinde sonrasında kitle mücadelesinin gücünü gördük ve eylem eğilimleri arttı. Halkın sınıflar işi çukuk nedeniyle kitle eylemlerine karşı güdü kullanılmaması ve Türkiye'de eylemlere sahip çıkarak zorunda kalmama, eylemlerin daha da yaygınlaşmasına katkıda bulunma. Eğer güvenciler güçleri (güçü bir sınıflar itidara gövenciler) kitle eylemlerinin daha başlangıç safhasında eylemleri ser diizenlerle dağıtılacak, "anarşi"den korkarak büyük emekli pasifize edildi. Güvenciler kuvvetlerinin mücadeleye başladığı anda ise artık çok geçti. Hareketi yetersiz kitleleştiler. Aynı kasa kesimi kitleleştiler eyleme göre 600 bin işçinin büyük bir bölümü 12 Eylül döneminde ekonomik bunalmın yapıda ama badiim doğrudan yaşamamıştı. Bu durum da eylemlerin oldukça kolay yapılmasına katkıda bulun-

du. İşçilerin birlikte mücadelesini meşru zemine getirmişlerdir. Meşru birliktir işçilerin de kamu vicdandır. 12 Eylül sonrasında işçilerin yazı grevlerine kitleleşme çok bakabildiler, 1989 yılında yaygın eylemlerini onaylamışlar ve desteklemişlerdir.

Türk-İş'te saflaşma

Bugün Türkiye'de işçi "kayal demokrat" "işçi" gibi saflaşmalar zarardır.

Türkiye'de CHP'ni, SHP'ni, DSP'ni, DP'ni, AP'ni ve DYP'ni sendikal politikaları arasında büyük farklılıklar yoktur. Bu nedenle de "kayal demokrat" sendikalar ise "DYP" sendikaların uygunsuzluğunda sendikaları arasında da önemli bir fark görülmektedir. Ayrıca bir sendikalar öncelikli sendikadır. Parti diizenli sonra gelir.

Bugün sendikaların ve Türkiye'de saflaşma, meşru kitle mücadelesi konusunda ortaya çıkmaktadır ve çıkmaktadır.

Bugün sendikaların ve işçilerin katkısı, işçi sınıfının en geniş kesimleri kitle mücadelesine sokarak, onlara kendi diizenleri olan diizenlerini geliştirmekte olmaktadır. Sendikaların dar meslek veya tabaka çıkarlarını aşip, sınıfın bütününün çıkarlarını savunması için son derece uygun koşullar vardır. Sınıflar oldukça geniş kesimleri kitle mücadelesine örgütlenir ve demokrasinin birliktir meşru kitle mücadelesine sokulması ise sendikaların görevi ve sorumluluğudur. ■

AK GÜBRE GREVİ 11. AYINI DOLDURDU

Ahmedler (Mersin) - Akdeniz Gübre Sanayii (Ak Gübre) grevi 25 Ocak 1989'da 4,5 ay süren toplu iş sözleşmesi görüşmelerinin sonuçlanmaması üzerine başladı. Sendikaların maddi yardım almadan grev çıkan işçiler, 11 ayında da grev başarıyla sürdürme kararlılıklarını yitirmemeler.

Ak Gübre'de grevin dağılışıyla bir günlük işçilerin sayısı 1 milyar lira. İşçilerin işkiddetleri diizenli talemler kabul edildikçe diizenli ipe-nere getirilerek toplam 24 milyar lira. Yani 22 günün bu maliyeti karşılayıp. Paket grev 300 günün aşırı haldedir, ipe-nere anlaşmaya pek niyetli görünmüyor. Grevin "ideolojik" olduğunu söylüyor. Hatta

Haziran ayı içinde "fabrikayı tasfiye edeceklerini" bile söylediler. İşçiler ise, "günlük 1,1 milyar lira gırden çıkarları mı, yoksa emek ve emek mücadelesi veren biler mi ideolojik davranıyor?" diye soruyorlar.

Ak Gübre işçileriyle dayanışma hiç eksikmedi. Geçtiğimiz gündürde başlatılan grevci çukukları işçi "taptı-kurtarıp" kampanyasına diizen den bir yardım katılmı sağlandı. Konya'da Mersin Şişe Baykırı Haluk Koroğlu, grev gösterilen dayanışma için diizen olarak konuşuyordu: "Doğru, işçiler yalınlaştırmaya diizen ve bize omuz verdiğini sürüyor bu grev 11 ay değil, gerekçeleri 11 yıl daha sürdürebilir." ■

ARALIK '89

GÖRÜŞ
TÜRKİYE
POLİTİKASI
AYLIK DERGİ

KÜRT KİMLİĞİNE GEÇİT YOK!

Tevfik Çavdar, M. Ali Arslan, Mehmet Ali Ak, Adnan Ekmen

SOSYALİZM, RESTORASYON, TARİH

Ahmet Kaçmaz, Ö. Bön Canatın, Çiğdem Anadol

- ALAYIN CİDİYETİ KEŞİTMEŞİHölm Topan
- SULTAN KESATİ DÜŞLEMELİ/Tevfik Çavdar
- CALUNAN İŞKİTİLERİ Agoplu
- TUTARSIZLIK BELGELERİ 1990 Bütçesi/Doç. Dr. Ögüz Özen

Yazı ve yorumlarıyla: M. SENEH GEMALMAZ ■ BAKIR CAĞLAR ■ ERDAL ATABEK ■ HALİT CELEK ■ GÜRHAN UÇKAN ■ M. TAHRİ HATİBOĞLU ■ GÜL CAKIR ■ NURCAN CAKIR ■ PROF. DR. MESUT GÜLMEL ■ MURAT KARAYALÇIN ■ VEYSİ SEVİĞİ ■ AYHAN TAN ■ FERİH YAVUZ

SAYI OTUZ YEDİ

"Duvar"dan Sonra Almanya

ESKİ İLE YENİ YİNE KARŞI KARŞIYA

■ Ayşe Bilge Dicleli

Batı Berlin - "Diğer"de, getoköçmenler ve sosyal demokratlar, Federal Almanya ve Batı Berlin'de Demokratik Alman Cumhuriyeti'nde yapılan halk arabaları "Trah"ini istisnasız olarak taşıyan bayılan yeni süreç karşısında Federal Almanya finans kapitalinin yapacağı başka bir şey yoktu. Başbakan Kohl 28 Kasım 1989'da parlamentoya yaptığı konuşmasında, "büyük Almanya'da federal bir düzen" sonuna ermiş, 10 şapalı bir "birleşme" planı ortaya atmış. Kohl, DAC'de diğer seçimler konusunda işbirliği için hükümetin kurulmasını sonra ortak hükümet komitelerini, parlamento grupları ve uzmanlık ekipleri kurulmasını önerirken, "Alman tarihinin sürekliliğini" vurgulamayı da unut-

Federal Almanya parlamentosunda təhsil və Səlamət Demokrat Partisi, Köhnə Soyanın hərətrelə desektifler. Partinin dxi politiku sövciis Karsten Voigt, parlamentoda konqurken, "barış, soyanı adaleti, herkesin dolayım ögürtiliyi, çevrenin koruyulmasını garanti eden bir dayanışmaçı topluluq" olagurulacağını bellitirir, bu plan qerçesinde her iki Almanya'da bulunan demokratik solun tek de platforma buluşmasının da mümkün olacağını söylüyor. Voigt, Alman devletlirinin birliyinin ancaq Avrupa'daki bir barış dizeni qerçesinde her iki akersel paktın aşılmasını sonra gerçelikle-

bileceğini kaydederken, "iki alman devleti"nin bir dogma haline getirilmesinin halkın sıralarında artan yankılamayı görmeme hatası yolaçtığını da sözlerine ekliyordu.

[illegible]

Kohl'un açıklamaları üzerine görüşleri sorulan Almanya Sosyal-

Aralarında yeni aydınları var aldıkları DAC reformu harakterini temsilcileri, Kohl partamentoda konuşurken, aynı saatlerde bir basın toplantısı düzenleyorler, sorunu çokilke kuyuyorlar: Ya DAC'tan vurulup kışkırlınde sorun edecek ve vergiimlemleri, tım istatırl ve ılılı devletlerle ılırlılı ılılılık ılılıkımızda barışa, soruı adalete, ılılılık herkezen serbest dolaşım hakına ve geverim kurulumına dayalı bir toplımları kurılmasına deıneceyorlar. Ya da gıgılı ekonomide devletmler ve ılılılık tahmın cıllızen ılılılık ılılılık ılılılık, FAO'nun ılılılık ılılılık ılılılık ılılılık ılılılık DAC'ne yarıdılmaları çokilke edecek maddeler ve ılılılık devletlerimle satılmaları. Aralarında Stefan Heym, Christa Wolf gibi dınyaya gıgımla tanınmıı kışkırları var ılılılık aydınları, DAC hakkında bir gıgımla sorular, FAO'ne alternatifleri var bir sosyalist toplımları kurılmasına

Şu sıralarda DAC'de en aktif politik hareketlerden biri durumuna gelen Liberal Demokrat Parti Başkanı Gerlach da Kohl'un planına karşı çıkan, getirilen önerilerin çok erken, çok yersiz kıldığına şüphelendi.

slam gönderilen konumlar, hemen hemen hiç alıkmazken, bir gencin taşıdığı "DAC"nın FAC tarafından yutulmasına hayır" pankartına taşınan şaşkın bakanlar çoğunlukta idi.

Eski ile yeni kargı kargıya

[illegible]

Federal Almanya'da yapılan ilk yorumlarda, Kohl'ün yaklaşımda olan seçimleri yeniden kazanabilmek için "millî dava'yı öne çıkarak seçim kampanyasını başlatıyor" kaydediliyor. Sosyal Demokrat Parti'nin de bu "millî dava'yı yabancı düşmeden kendi alternatifini hazırlamak için zaman kazanmaya" yöneldiği öne sürülüyor.

Ancak, surası da bir gerçek. Kohl'un birleşme planıyla gündeme getirdiği, asıl bir seçim kazanma tutkusu değildir. Güney Afrika'daki ırkçı rejimle ada fütürlükleri nedeniyle birkaç gün önce Birleşim Milletler'de kinanan

"Check-point Charlie" adlı sınır kapısında Batı Berlin'liler DAC'den şehirlerini gezmeye gelen "sordaslarını" tezahüratla karşıyorlar...

İFSAK 5. İstanbul Fotoğraf Günleri

FOTOĞRAF AYI BAŞLIYOR

■ İbrahim Akyürek

İFSAK'ın, ikinci 1985 yılında düzenlenen İSTANBUL FOTOĞRAF GÜNLERİ'nin Bıncısı 1 Aralık'ta başladı. Fotoğrafı ilgili etkinlikler Sergiler, Güsteriler, Toplantılar başlıkları altında bir ay sürcek.

Ozel konusu bu yıl 'Doğa Fotoğrafları'na ayrılan Güler'in açılış bildirisi Ersin Alok hazırladı. Alok, 1 Aralık Cuma günü Fransız Kültür Merkezi'nde (Taksim) yapılabilecek 'Bir Panoramik Açık Vardi' konulu saydam (din) gösterisinden önce açılış bildirisi okudu. Yine aynı fotoğrafçı 'Ersin ve Doğa' başlıklı sergisi 7 Aralık'ta Töbank

Beşyolu Sanat Galerisi'nde açılacak.

Fotoğraf Güleri'nde bu yıl II sergi yer alıyor. 'Karşılaşma' ve 'Surtar' toplu çalışmalarına yakından tanışmamız Grup FOG, 'Birikimler' sergisi ile aynı zamanda 5. Yüzyıl kutlaması olacak. Grubun bir de fotoğraf albümü hazırladı. Bundan önceki yıllarda 'İstisnalar' başlığı altında fotoğraf tarihimizden derleme sergiler gerçekleştirilen Seyit Ali Ak, bu yıl Öthmar Pferschy'nin sergisini hazırladı. Öthmar, Cumhuriyet döneminde ülkemizi fotoğraflamakta görevlendirilmiştir. Yine önemli bir sergi: Seyit Ali Ak, İFSAK, APSAD arşivlerinden derlenen 'Cumhuriyet Dönemi Türk Fotoğrafı' çalışması.

Fotoğrafın topluluğu nedeniyle ilkbaharın düzenlenecek olan bu sergi Emlak Bankası Tünel Sanat Galerisi'nde yer alacak. Sergiler arasında ayrıca, yürütüldüğü örnekler bulunan bir yarışma yapılacaktır: FOTO-MARATON. Bu yarışmada, katılımları tek film ve iki günlük süre verilecek. Çekim konusuna yarışma bağlanmadığına duryulacak. İki günün sonunda yapılabilecek bakarlardan yarışmacılar her konuda birer tane seçerek fotoğraflarını sergileyecekler. Öteki sergiler ise şöyle:

Engin Çiğdem Koleksiyonu'ndan Ali Sami Bey sergisi (Albümü hazırlanıyor), İFSAK 30. Yıl Sergisi, MSÜ Fotoğraf Ana Sanat Dalı Deneyisel Fotoğraf Öğrenci Çalışmaları sergisi, Ajanter'den Foto Club Buenos Aires sergisi, reklam fotoğrafları Maria Maçone'nin sergisi, Erdal Yazıcı'nın (Cumhuriyet

Dergi'den tanyorumuz) 'El Emegi, Alınleri, Güls Nura' sergisi.

Güsteriler arasında doğa konusuna açılış yapıyor. Sanat Güleri, Nurettin Nurdan Eren, Yusuf Tuval, Çetin Arsoy ve yurdandın Finlandyalı Fotoğrafçılar doğa görüntüleri sunacaklar. Ayrıca; Nevzat Çakır, Metin Albukrek ve Ali Öztürk yapıları izlenecek. Ali Öztürk, 'Basın Fotoğrafları' ile toplumsal yaşamın her kesitinden örnekler göstercek.

Fotoğraf etkinliklerini yakından izliyorsanız Nurettin Nurdan Eren'in dişi yoğun emeği doğrudan çalışmaları anımsarsınız. Eren, 'Fotoğrafçı-Doğa' ilişkisi semineri ile fotoğrafçılarla birlikte olacaktır.

Yıl sonunda beş gün sürecek yapılacak olan Fotoğraf Güleri, güçlü amaçlarla hazırlanıyor. Hazırlanan bir yıl önceden başlayan bir ekip çalışması. Şimdiki kadar 46 salonda, 58 sergi, 43 gösteri 13 toplantı yapıldı. Yurdından gelen etkinlikler oranı yüzde 12 yani oldukça azdır. Başvuru. Bir gençlik havası içinde; fotoğraf sanatına ilgiyi artırarak, fotoğrafçılar arasındaki bilgi ve deneyi alışverişini hızlandırarak, tartışma ortamı oluşturmaya çalışıyor. Fotoğraf Güleri'nde etkili kıy ve konuşmalar da program içinde sergi ve gösteriler yapıyor. Geçen yıl bu etkinliklerin sayısı 10'a bulmuştu. Böylece Aralık ayı, neredeyse 'Fotoğraf Ayı' faaliyetleri taşımaya başlayacak. Ve bu yıl fotoğrafçılar, fotoğrafları 156.Yılına aynı zamanda Fotoğraf Güleri ile uğurlamak olacaktır. ■

Oğuz Meriç, 'Deneyisel Fotoğraf Öğrenci Çalışmaları Sergisi'nden

52 gün süren açık günün kitabı

BİR KARA KİTAP

Adımlar (Kültür Servisi) - Siyah yalnızca bir renk değil aynı zamanda bir protesto simgesi. Kimileri için dilime kurgu bir yazı rengi. İstanbul'da yirmi yavın 29 Haziran 1989 günü Eskişehir ve Aydın Cemevleri'nde bağlayan ve 52 gün süren açık gününü konu alan Ötme Sevk adlı bir Kara Kitap yayınladı.

Afa, Alan-Belge, Arşak, Ardağ, Ayvaz, BDB, Bayat, Can, Çınar, Kızıltır, Gerekç, Habera, İhtiyim, İster, Kevram, Metin, Nisan, Patika, Pencere ve Sorun yavınleri, kitabın yayınlama amacını şöyle dile getiriyorlar: '1 Ağustos Genelgesi ve yoloğış koşulları, bışık kemige dayanma kadar kamuoyunun tepkisini çekemedi. Geçmekteyi zaman da bu tepkiler, yaygın açık grevlerinin bityile birlikte sonuçlandı. Oysa demokrasi müddesindeki bu küçük kezirin kesin bir ruferte sonuçlandığı söylenemeyeceği gibi, pek az kişi bu uğurda cinden geleni yaptığını inatarak vicdanı rahatlatılabilecek durumda. İnsan Hakları Derneği İstanbul Şubesi yarınına çıkartılan bu kitap, uzun bir soluşu gösteren bu mücadeleye bir katkıyı olmaksızın umuduyula yayınlamıştır.'

Kıyafat 22 Haziran 1989'da Eskişehir Cemev'i'nde ilk ünal bulunmasıyla birlikte gelişen olayları, Eskişehir'den Aydın'a uzanan açık grevinin günceli veriliyor. Olaylar, tavırlar, öylemler, tamiklatlar ve bından tepkilerle birlikte Grevin sonuna doğru sayıları iki bin bulan grevlerin yavınları, tutuklu yavınların emirleri kapsamında gin-

lerce süren bekleyişleri, olaylar karşısında hissettikleri, Mehmet Yalçınkaya ve Hüseyin Hüsnü Eroğlu'nun ölümleri gününe verilen tepkilerle birlikte belkilerinde yeniden canlanıyor. Kitabı derleyen Gaye Boranboğulu ve Ayşegül Devecioğlu, Açık Grev'e katılanların taleplerini, grevin hiliminden sonra tutuklu ve

bühtümlelerin tek tek sağlık durumlarını nasıl olduğunu da kitaba almışlar. Kara Kitap'ın bir de 'Görüşmeler' bölümü var. Bu bölümde, sevk arasında ölen Hüseyin Eroğlu'nun avukatı Veli Devecioğlu, grevin bitirilmesi için 12 saat Aydin Cemev'i'nde kalan SHP milletvekili Filiz Sağlar, İHD Acil Durum Komitesi üyesi Dr. Ayşel Ökür ve açık grevi arasında arabuluculuk yapan SHP Genel Başkanı Yardımcısı Tufan Doğu ile grev ve tank olanan olaylarla ilgili söyleşiler yer alıyor.

1985 yılında TMMM Başkanlığı'na 'ceza' yerlerinde gelen şikayeleri yerine inceleme' için kurulan komisyonu, cezaevleri şikayetlerinden sonra hazırladıkları ve Adale Başkanı Oltan Sungurlı'nın sundukları rapor, 1 Ağustos Genelgesi'nin tam metni ve Açık Grevi süresince fotoğraflara belgelenen biao görüntüler kitabın sonunda yer alıyor.

Enil Galip Sandaklı, Kara Kitabın 'Sonuç Yerine'nde şunları söylüyor: 'Geride bıraktığımız 9 yıl içinde, kamuoyunu dikkatini cezaevleri üzerine çekebilecek uğruna, nice yitirdik ve övdürün insan, kendilerini yakarak, asarak ya da açlık grevlerinde öyrecek can verdi. Ve... Gün oldu, ceza ve tutuklulukla ilgili insanlar 'yazın ölm' diye bağlandı.'

Yirmi yavınların katkılarıyla İnsan Hakları Derneği İstanbul Şubesi yarınına yayınlanan Ötme Sevk, yalnızca kitapçı vitrinlerinde yerini alan yeni bir kitap değil, adı üstünde, Kara Kitap! ■

Yirmi yavınlarının katkılarıyla İHD İstanbul Şubesi yarınına yayınlanan Ötme Sevk, yalnızca kitapçı vitrinlerinde yerini alan yeni bir kitap değil, adı üstünde, Kara Kitap!

KARA KİTAP
Eskişehir ve Aydın Cemevleri
Açık Grevi
Ötme sevk

Erdal Yazıcı, 'El Emegi, Alınleri, Gönürü'

Aliağa'da ilk kitlesel çevre eylemi...

"YERİTTAŞ İSEK, İŞTE SÖZ HAKKIMIZ: HAYIR"

Meis Erden (İzmir): Doğu çevrem korumasında duyarlılığın hızla arttığı ülkemizde ilk kitlesel çevre eylemi olan "Termik Santrale Hayır" mitingi 19 Kasım günü Aliağa'da gerçekleştirildi. Aliağa, Gencelli bölgesinde kurulacağı açıklanan termik santrale tepkisini doğrudan doğruya mitingte toplumun her kesiminden ve her yaş grubundan insan doğanın katedilmesine karşı güçlü bir direnç özneli sergiledi.

Bakırçay Belediyeler Birliği'nin düzenlediği mitinge katılan siyasi partiler, sendikalar, demokratik kitle örgütleri, meslek kuruluşları ve toplumun her siyasi görüş ve düşünce sisteminden binlerce gönüllü çevreci, daha sonra santrale kurulacağı bölge olan "Mustafa Kemal Atatürk Sağlıkli Yaşam Ağaçlarındaki Alanı"na ağaç fideleri diktiler. Mitingde katılan büyük-küçük her insanın elindeki çoğul pankartlarda yazılı olan şu sloganlar santrale yön açacağı zararları çarpıcı biçimde özetlemekteydi: "Doğal güzelliklerimizin kucakla sermayeye peşkeş çekilmediğini hayır!", "Yok edilen çevre, eşitlik artan tekel kan!", "Bünye nehrimize vurulan, ıybaht kömür, ıybaht termik santral!", "Soma'yı öldürdü, Aliağa'yı kurutacak!", "Çocuklarımız okula gas maskeleyle gidecekler!", "Termik santrale EVET. (İmza: AZRAİL)", "Aydınlanmak için karanlık mı iyidir?", "Birgün sanayi ürünlerini yemediğimiz salıncaksızdır", "Yurttaşlık hakkı söz hakkımız: HAYIR!"

Miting katılanlar arasında Bakırçay Belediyeler Birliği'nin tüm başkanları, Çanakkale, Yatağan ve Gökova termik santrallerinin bulunduğu Orta yöresinin belediye başkanları, SHP milletvekilleri Kemal Anadol, Tufan Doğu, Turhan Beyazıt, Veli Aksoy, Ahmet Erkin, Güney Gürlek, Samiye İlhan Erkin, Yavuzlar Partisi İl Başkanı Şevki

Emek, İzmir Anakent Belediye Başkanı Yüksel Çakmar bulunuyordu. Mitingde konuşmacı olarak katılan belediye başkanları Sadı Özcan ve Kazım Turan, Yatağan ve Gökova'da kurulan termik santrallerine ilişkin kışkırtıcı ve yakıcı sözler söyleyen kişiler olarak santrallerin yol açtığı zararları açıkladılar. Doğu ve Orta, Gökova ile Yatağan'ın gözden çıkarıldığını, fakat Aliağa'nın bu durumla karşılaşması gerektiğini ve bunun için her şeyi gözetmeksizin inisiyatif aldıklarını belirttiler.

Bakırçay Belediyeler Birliği'nin hazırladığı ortak bildirisini okuyan Menemen Belediye Başkanı Kadri Yılmaz, Hircinler ve Nagazak'ı yüzyıllardır bombasının bir benzerinin bu bölgeye atıldığını iddia ettiğini söyledi. "Yörelerimiz tarım ve turistik tesisler vardır, fakat termik santral kurulumu 38 kilometre karelik Gediz havzası suyu oksitler. Kırime ve doğal dengesi bozulan yatağanlar varken böyle ilkel bir yapıyı sonuna kadar karşı olacağız" şeklinde konuştu.

Termik santralin iptali için Danıştay'a dava açan SHP milletvekili Kemal Anadol ise, siyasi iktidarın "Yap-İşlet-Devret" modeline ötle kaynaklarının yabancılara peşkeş çekildiğini ve halkın mağduriyetleri bu gibi yatırımların engellenmesi halinde 12 Mart ve 12 Eylül'den de artık son bulacağını söyledi.

Mitingde söz alan İzmir Anakent Belediye Başkanı Yüksel Çakmar da konuşmasında, ANAP iktidarının suyun bir topluluğu (istatistik) ve özeleştirelciye suyu (istatistik) gibi kullanarak ilkel insanı yarımay amaçladıklarını söyledi. "Bu gün dünya doğu ve batı bloklaya topeye konmuş bir değişim içinde. Ülkemiz bu değişimin dışında kalamaz. Bir tekümüz siyasetçiler dipden gelen dalgalara fark etmezler. Ama dipden gelen bu dalga burada olduğu gibi çev-

renin katedilmesinin önünde güçlü bir duvar oluşturacaktır", şeklinde konuştu.

Daha sonra konuşan Şevki Aksoy adındaki balıkçı yatağan da santrale yön açacağı kışkırtıcı sözler söyleyen kişilerin alacağını ve her gün denizden alınacak olan 60 ton balıkla denizdeki suyun balıkları ve balıkçılığı yok edeceğini belirtti.

Termik santralin yapılmasını önlemek için bir süre önce referandum başlatılmak istenirken Aliağa Belediyesi Başkan Hakkı Üllü, olaylara halkın fiksinin büyük olduğunu söyledi. "Çarpıcı mitinglere göre halkın konuya ne kadar duyarlı olduğunu gösterdik. Şimdi belediyeye olarak Danıştay'a başvurmak için hazırlıklarımızı sonlandırdık" dedi.

Mitingde, İzmirli Gönüllülerin, santrale yapılmasını önlemek için başlattıkları imza kampanyasına toplanan 4 bin imzalı dileğe TBMM Çevre Komisyonu Üyesi Ötügen Gürel'er teslim edildi. Bu-yuk bir çoğunluk içinde geçen miting olayı başarıya sona erdi. ■

Gencelli, Aliağa halkından sonra

DANIŞTAY DA "HAYIR" DEDİ

Adımlar (Ankara): Danıştay, SHP İzmir milletvekili Kemal Anadol'un İzmir'in Aliağa ilçesine bağlı Gencelli yöresinde kurulması kararlaştırılan Termik Santrale karşı yaptığı başvuruda 12 Eylül tarihinde bulmuş, yürürlüğe girdiğine kararını verdi.

Bayruru dilekçesinde, termik santral için yer seçiminin isabetsiz olduğunu belirten Kemal Anadol, "Aliağa, mevcut sanayi kuruluşları ile çarpıcı bir denge bulmaktadır. Bu

İlk günahkar sorular

Talat Ulusoy

Gencelli'de termik santrale hayır: Ah, daha önceleri neredeydiniz? 27 Ağustos yılında Aliağa Körfezinin rafineri kondürörleri, yerliyi yıllardır Nemrut Köyü'ne petro-kirli kompleks işleyen hangi yökedirlerdi?

Katılmamak, her ne pahasına olursa olsun katılmamak. Sözüdeğiz havayı işte bu anlayışın eseri. Ve hala çoğunluğumuz bu anlayışın esiri değil miyiz?

Sağın geleneksel katkısına anlayış "kar, daha çok kar" düsturuyla eylemleniyor. Sol'un geleneksel katkısına anlayış ise, sanayi yatırımlarına büyüyecek işçi sınıfına bağlanan umutlarla eylemleniyor. Başka nedenler de var elbet.

Gencelli'de termik santrale karşı gıda, bu eylemlerle, bu aymazla da bir karşı çıkış. Yeşiller Partisi'nin, SHP'nin çevre belediyelerinin, İzmir Gönüllüleri gibi olumlu yumağın inisiyatiflerinin ve çevre dostu işçilerin çabalarıyla gerçekleştirilen bir çıkış çevre sorunlarında duyarlılığın yurt çapında yayılması ve gelişmesi için örnek alınmalıdır. Katılmamak, kendi çabamızla yanıtımızın yorgunluğunu göze alarak, katılmamak uygun tepkimizdir belediyemizin hangi sorularda bizi de etkin olmanın alkışını? Ağaçları santralden bir ya da birkaçı belki.

İnsanlar bir iktisat ekmeğinde koparılan nereden çıktı bu çevre sorunları "moda"? Çevrecilik kaçtırmadan "sağ'a kaymak için bir yumağın işi değil mi? Çevre gönüllüleri daha dün hippilerle yapıp "çipek-böcek çocukları" değil mi? Çevre sorunları salt yeşillerin ve çevre uzmanlarının sorunu mu? Çevre sorunlarının kaynağında kapitalizm mi var? Kapitalizm ortadan kaldırılınca çevre sorunları da ortadan kalkacak mı? Kapitalizm koşullarında daha iyi bir çevre için uğraşmak kapitalizme kan vermek anlamına gelmiyor mu?

"Vadedilmiş topraklara" yeni ayak basmış bir kömürün, bir TÜP Öylece, daha nice-leri adanacak bu sorunların tümüne sağlıklı yanıt verileceğini sanmıyorum. Çünkü ben de "katam karışık". Dileğe girmek için birlikte ve açıkça tartışmak başka çıkar yoli görünüyor.

Sağlık bir tarifiye yürümek ve sağlığı sorunlara varabiliriz için de bir tek ön koşulum var: "Günah girmek" korkusunu içimizden aldık. Çünkü insan kelim. ■

yörede insan sağlığı hepse olmak üzere, çevre ve doğa kirliliğine gidilmesi sonucu laşak çöplükleri, yabancılara, termik santral gibi doğa ve insan sağlığı kirlilikleri tahribatı bitiren bir tesli daha kurulumu hiçbir anlamı yoktur" diyor. Danıştay dilekçesinde, "Milletvekili" statüsüne Anayasa'nın 80. maddesine göre "Bütün millet temsil edilebilir" vurgulanıyor. Anadol'un dilekçesinde yer alan ifadeleri bu bulanak, Termik Santral:

in yapılması yöründeki Bakanlar Kurulu kararını 90 gün süreyle yürürlüğe durdurma kararı verdi. Anadol, yürürlüğe durdurma kararının yanında, santral yapım kararının da temyizi iptali istiyor. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının idareleri karıştıran savunması önümüzdeki günlerde alınacak. Ancak şimdilik, Termik Santral'a halkın ve çevre gönüllülerinin çabalarıyla sonra Danıştay da "Hayır" dedi. ■

adımlar

Su Basın Yayın ve Ticaret Adına Sahibi: Şefik Çelik İçişleri Müdürü: Atilla Tanıkanlı Ç. Yönetici Müdürü: Semih Güneş Ç. Yayın Hazerlayıcıları: Fırat Özgür Bayraktar, Hakkı Tan İpeki, Nurettin Pirin, Sedatlı Yılmaz, Semih Özlü, Gökbel Belerli Ç. Yönetim Yeri: Poythane Sok. No: 44, Kat: 4 Sultanzade-İstanbul Tel: 316 11 79 Fax: 316 11 79 Ç. Ankara Temsilcisi: Özcan Kağız Ç. Ankara Büro: Marınara Sok. No: 16/16, Şişliye Tel: 135 36 08 Fax: 135 36 08 Ç. Dağıtım: GAMEDA Ç. Başk. Son Harada Web Ofset 375 55 60 Ç.

Bu kez tankların altında kalmamak üzere...

PRAG "BAHARINI" İSTİYOR

■ Sadettin Yumuşak

Dubçek Kök'te! Jakes Göpel... Bu dogular gelişimin haberi. Prag sokaklarında gırlar bu-ya yankılanıyor... Sonunda parti lideri Miloş Jakes (çöpe olmasa da) gitti. Ama 21 yıldık siyasi yaktılama-ya halkın gözi sayınca ki-ri-p, marafer bir edöya "insanol yıldı sosyalizm ölküsü yeni kula-rlarda yayıyor" diyen 1968 "Prag Bu-han"ının mimarı Aleksandr Dub-çek'in "Kök'te" çıkıp çitayacağı sorusu daha gündemde kalacağı benzer.

Zincirlerinden boğamışcasına...

Sosyalist ülkeleri birbiri arın-
dan saran doblayı karşı karşı-
na bugüne dek "büyükl" bir tutam
isteyen, reformları yalnızca ekono-
mik alanda bizi değışikliklerle e-
sarlandırmayı yeğleyen Çekoslovak-
ya'da Kasım'ın ikinci yarısında ö-
ğrülük ve demokrasi yaktılıs gösteri-
lerde hızı bir tımanışa tank olan-
du.

Çekoslovakya'nın kapesına ge-
lip dayanan "yeniden yapılanma"
kavramında bu kadar uzun süre di-
renmesinde önemli bir etken bu ö-
lkenin daha önce "sütlün ağzı yan-
mı" olması ise, bir diğer etken de
komşu Demokratik Alman Cumbu-
riyeti'nin de benzer bir yit izlemek-
te olmasıydı. Ancak, DAC'de
Ekim ayı içinde gerçekleşen olay-
lar Prag yönetimini önce yaktılaştı-
rıp, köyeye şaşkınlık, diğer sosyal-
ist ülkelerde de demokratik geli-
meleri göze ileten yaktılıs ise
daha bir şırtkıldırıyordu.

17 Kasım bir dönüm noktası ol-
du. 50 yıl önce, 1939'da Çekoslo-
vak öğrenci gençliğinin Hitler faşiz-
mine karşı direnişini ölmüşleştiren bu
gün, merkezi bu nedenle Prag'da kurulan Uluslararası Öğ-
renci Birliği (ÜÖB) tarafından "U-
luslararası ÜÖB'ün Doğuş" günü
edilmiştir. Dünya çöpmekli kutla-
maları en görkemli doğıal olarak bu
yit da Prag'da gerçekleştirildi.
Prag'da Prag öğrencileri bu türleş
günü bu kez daha "çöddöy" adıyla,
resmî törenlerle öğırtikler gösterileri-
ne döndürüldüler. Polisin burt-
ğı gösterileri kurtı gıddetle alay-
ması sonucu çok sayıda kişi yar-
lanış, tutuklandı. İğbirlik bir, bu
olaydan 1977'de ÜÖB başkanlı-
ğı yapmış olan Prag parti öğırtü il-

deri Miroslav Stepan sorumlu tutu-
lacağı. Ancak, baskı geri tepti. Ko-
münist partinin çekti öğırtü, So-
yalist Gençler Birliği (SSM) po-
lisin tutumunu knadı. Ardından
gösteriler, her geçen gün artan bir
yaktılısalka birbirini izledi.

Sonunda sıra Çekoslovakya'ya
geçti... Prag'da, Bratislava'da
yıktılırlar, kara ve soğıya aldrma-
dan, zincirlerinden boğamışcası-
na, fakat son derece disiplinli ve
düzenli bir biçimde sokaklara, mey-
danlara döktüldüler. Aleksandr
Dubçek miting alanlarında kürsüle-
re çıktı.

dahalecinin "gayri-meğrı" ilan edil-
mesini isteyen aşık mektubu yaktılı-
lanıyor.

Devlet Başkanı Gustav Husak
ve bir süre önce onun yerine parti
genel sekreterliğine getirilen Miloş
Jakes baya olmak üzere 1968
"Prag Baharı" sonrası dönemin baş-
lıca sorumlularını istisfaya çıkarın,
muhalefete derhal göğüşmeleri
başlanmasını, siyasi tutukluların
salıverilmesini, yeni bir atayasa ha-
zırlanmasını, tüm siyasi güçlerin
kıtılaşağı özgür genel seçimelele ge-
lmesini isteyen, bu istemlerini
25-26 Kasım hafta sonundaki 500

lan reformlar, 1956'da Polonya'da
W. Gomułka'nın, Macaristan'da İ.
Nagy'nin denediği reformlardan da-
ha faki, faki son yıllarda Polonya-
da, Macaristan'da ve SSCB'de
gerçekleştirilen, son olarak DAC
ve Balgaristan'da da gündeme ge-
miş bulunan "yeniden yapılanma"
aldrıcının yaktılısında ölküye "mütev-
zi" kalıyor. Ancak, "Prag Baharı"
denilen bu reformlar kavramında,
SSCB ve diğer Varşova Paketi ö-
lkelerinin ortadları "Varşova Paketi ö-
yisi bir ölkelerin başımsızlığını, ege-
menliğini ve sosyalist sistemle teh-
likede ölküğü" gerekçesiyle, Ağs-

gelen Gustav Husak yönetimi
"Prag Baharı'nın knası karşı ol-
arak ortaya çıkı, bugüne dek kati
bir çığı iletilememişti. Öte yan-
dan, Macaristan'ın 1956'undan bu
yaktılıs 31 yıl geçti, öy 21 yıl önce
gerçekleşen Çekoslovakya'nın
1968'in ön derileri ve tankları ha-
la aktif yaktılıs içinde. "Çekoslovak-
ya'nın İmre Nagy'le", henüz 68 ya-
yındaki Aleksandr Dubçek şımdı
birçok sosyalist ölkede "İktidarda"
olan düşüncüler doğırluhasında sa-
vaşmanı sürdürüyor.

Tarihsel sorumluluk

Bugün moral ve politik olarak
aklanmı olan "Prag Baharı", "Macar-
istan'da ölküye göbi-resmî olarak
da aklanmak, hatta belki bayram
olarak kutlanmak ve bu hareketin
önderi olan Aleksandr Dubçek de
"ulusal kahraman" ilan edilmek so-
runda. Ancak bu "ufak" farkla ki,
bu -Macaristan'da ölküye göbi, bir
ölkünün kulanmısnı kınemseter me-
zarlığında slup, gövkenli bir tö-
renle devlet büyükleri mezarlığında
nakilledilmesi biçiminde bir kolaylık-
lı değışi- sökmönüsü kınajın, yani
Dubçek'in daha hayattayken "tüm
politik kılarnmı" iadesi biçiminde
gündeme geliyor. Aynı zamanda
bu, Ağustos 1968'i izleyen dönm-
de partiden ayrı edilen yaktılıs milyon
reformcu kınatılmas (ayrıcın
üçü birinin) parti kılarnmısnı inale-
si sorunu da, partinin köklü bir
"yeniden yapılanması" sorunu-
na da beraberinde getiriyor. Mantık
ve seherde, her şeyden önce de
ahlak bunu gerektiriyor.

Ancak, Çekoslovakya'nın ger-
çekleştirilen -son zamanlarda çok sö-
zi edilen- sağıduyu ve ahlak ile po-
litika arasındaki mesafenin kapatıl-
masının kolay olmayacağını gösteri-
yor. Bazıların böyle bir süreçte
gönlüğüne yalnızca toplumsal ve
politik mekâmlerinde değışi, bunlarla
birlikte önmeli "madı ayrılcıklarla-
na" da yitirmektir, hatta son yirmi
yılta "hesabın" ödemekten duyulan
korku, bunda önemli bir etken
olma gerek. Ne var ki, bu sorun as-
lıy, tarihin leziz estüşi sorumluluk
gösterelemesi, salında Doğı Avrupa-
da demokratik ve sosyalist gele-
dikleri en köklü ölkeler olan Çekoslovakya'da sosyalist sistemle ve so-
yalist hareketin geleceği çok daha
kurtmak olabilir.

Prag ve bitülin Çekoslovakya 1968 ilkbaharı gırtümlerini yeniden canlandırıyor.
Hem de bu kez daha büyük umutlarla...

Bugün moral ve politik olarak aklanmış olan "Prag Baharı" -Macaristan'da olduğu gibi- resmî olarak da aklanmak, hatta belki bayram olarak kutlanmak ve bu hareketin önderi olan Aleksandr Dubçek de "ulusal kahraman" ilan edilmek zorunda.

Dubçek'in dönüşü

Dubçek, SSCB ve diğer Varşo-
va Paketi ölkelerinin 1968'deki as-
kersel müdahalesi sayesinde yöneti-
me gelen grubun itfali etmesi ge-
rekliğini söylerken, muhalefet grup-
larını knajıye öğırtü "Sivil For-
m" tarafından Gırbuypa'sa gıddet-
rilen bir mektupta da, bu müdahale-
nin "gayri-meğrı" ilan edilmesini
isteyordu. "Sivil Form" liderleri
bunun gerçekleşmesi halinde bu-
günkü yönetimin bütün yaktılısın
ortadan kalkacağı ve itfali etme
zorunda kalacağına inanıyordu. Tam
bu sırada ise, reformcu çığı-
yıyla tanınan habask "Moskova
Haberleri" (Moscow News) dergisi
bir Sovyet yaktılısının 1968'in-

bitnik mitinglerle, 27 Kasım Paz-
aresi gırtü 2 saatlik genel grev ve
ölküye içinde bir milyon kışın ke-
nüşüğü gösterileri sağır tutulan bi-
le duyacağı, diktatöre almak zorun-
da kalacağı, bir biçimde dile ge-
tiren muhalefet kavramında, Komün-
ist Parti yönetimi şaşkınlıkla döndü.
Tartışmalar ve iç çekişmeler sonun-
da Miloş Jakes'in yerine, 1968 son-
ra "kışım"larına bulasınması bir
kişil olarak bilinen, 48 yaşındaki Ka-
rel Urbanek parti liderliğine getiril-
irken, diğer Politbüro üyeleri de
bir bir değıştirildi. Siyasal açığı
kıldı. Ancak bunlar yetmiyordu.

1956-1968-1989

Çekoslovakya'da 1968'de Alek-
sandr Dubçek önderliğinde başlan-

tos 1968'de Çekoslovakya'ya gir-
miş, bunun ardından da Dubçek
ve yadağan yönetimin alınıp,
geçitli biçimlerde cezalandırılmıştı.
Önları yerine ise, Gustav Husak
dardırıldındaki kadrolar getirilmiş-
ti.

Bu durum Çekoslovakya'yı Ma-
caristan'dan daha çetin bir gerek-
çelikle karşı karşıya bırakıyor. Ni-
kim Çekoslovakya'da demokratik
reformları bu kadar çekemeyen
en başta gelen nedeni burada yatı-
yor olsa gerek. Macaristan'da
1956'dan sonra işğrinin knası Je-
nos Kadat yaktılısının itim bir
çığı ilemleri sonuça 1989'ın ge-
çitilmesini görece Yumuşak reform-
laştırılmıştır. Öy Çekoslovakya'da
1968'den sonra işğrinin